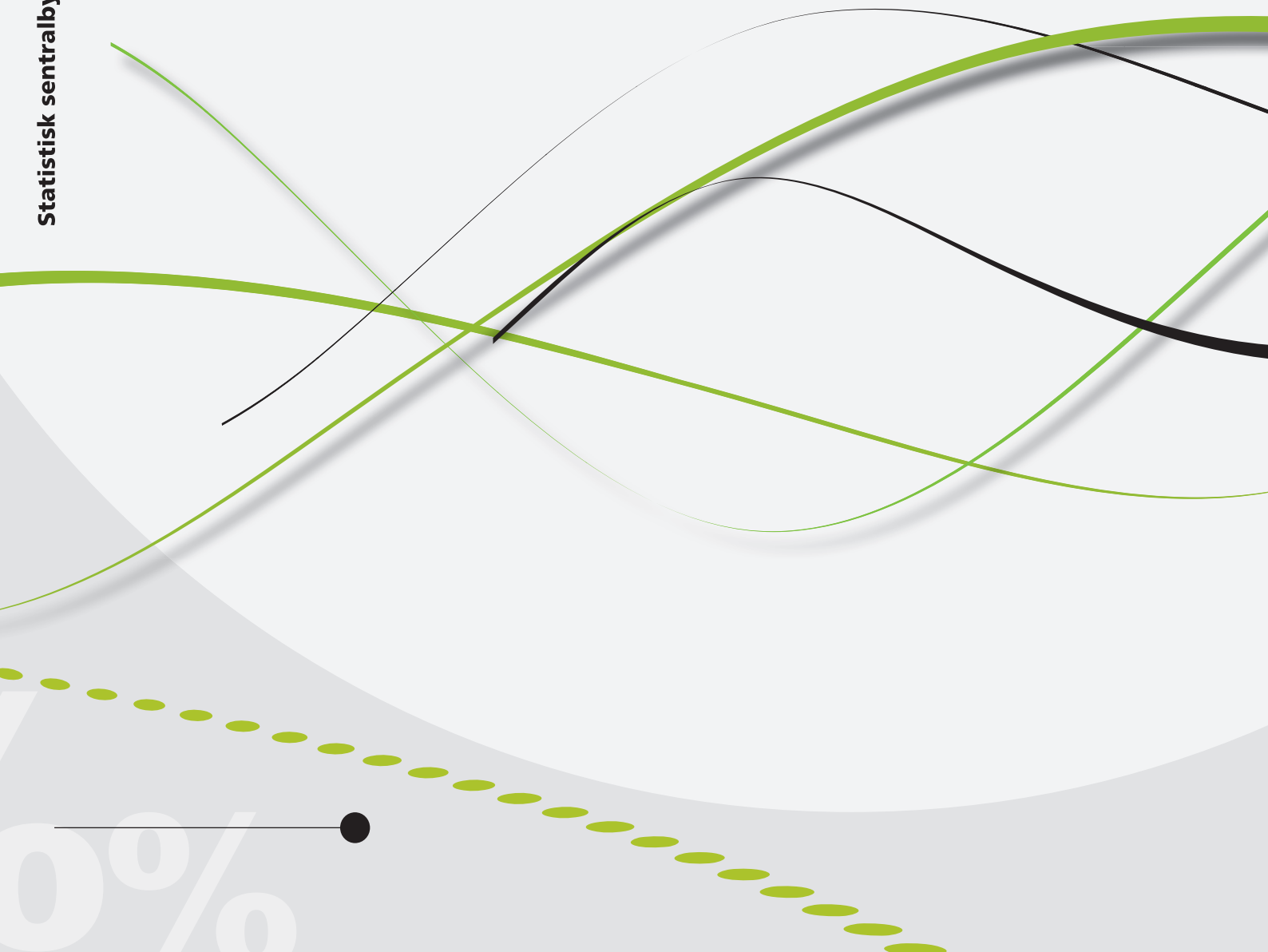

Monika Dybdahl Jakobsen, Erik Herstad Horgen og Helge Næsheim

Personer på velferdsytelser og utenfor arbeidslivet

*Monika Dybdahl Jakobsen, Erik Herstad Horgen og
Helge Næsheim*

**Personer på velferdsytelser og utenfor
arbeidslivet**

	Standardtegn i tabeller	Symbol
© Statistisk sentralbyrå	Tall kan ikke forekomme	.
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.	Oppgave mangler	...
Publisert desember 2012	Oppgave mangler foreløpig	...
	Tall kan ikke offentliggjøres	:
	Null	-
ISBN 978-82-537-8551-6 (trykt)	Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
ISBN 978-82-537-8552-3 (elektronisk)	Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
ISSN 0806-2056	Foreløpig tall	*
Emne: 06.01 og 03.04	Brudd i den loddrette serien	—
	Brudd i den vannrette serien	
Trykk: Statistisk sentralbyrå	Desimaltegn	,

Forord

Rapporten beskriver hvor mange som mottar velferdsytelser, og hvor mange som er utenfor arbeidslivet. Resultatene er basert på data fra System for persondata og Arbeidskraftsundersøkelsen fra 4. kvartal 2009.

Publikasjonen er utarbeidet av Monika Dybdahl Jakobsen, Erik Herstad Horgen og Helge Næsheim ved Seksjon for arbeidsmarkedsstatistikk. Takk til Sølve Mikal Nerland for gode innspill.

Rapporten er finansiert av Arbeidsdepartementet.

Statistisk sentralbyrå, 15. november 2012

Hans Henrik Scheel

Sammendrag

Det verserer ulike tall for hvor mange som mottar velferdsytelser uten å delta i arbeidslivet. Tallene varierer fra 600 000 til 800 000 personer. I denne rapporten drøfter vi problemstillingen og tallgrunnlaget med utgangspunkt i det begrepsapparat SSB anvender og de statistikker vi har.

Velferdsytelser er et vidt begrep. I denne rapporten definerer vi dette som ytelser fra NAV hvor denne er ment å erstatte helt eller delvis bortfall av arbeidsinntekt. Vi har tatt med dagpenger, sykepenger, AFP, attførings- og uførestønader. Videre har vi tatt med ytelser som er noe svakere koblet til å være erstatning for at man ikke er i arbeid, slik som etterlattepensjon, kontantstøtte, enslig forsørgerstønad og sosialhjelp. Analysene baserer seg i hovedsak på et datasett i SSB som er gitt navnet System for persondata (SFP). Grunnelementene i dette er den registerbaserte sysselsettingsstatistikken, registeret over personer som er under utdanning og NAVs data for registrerte ledige/deltakere på tiltak og for personer som mottar ulike overføringer. I SFP har man forsøkt å fastsette statusen til personer i tredje uke i november hvert år. Foreliggende analyse er basert på tall for året 2009.

Om vi for hver ytelse summerer opp de som er mottakere av disse, får vi for 2009 et samlet tall på omtrent 828 000 ytelser blant personer i alderen 15-66 år. Fordi en del personer kan være mottakere av flere ytelser på samme tid, reduseres tallet til om lag 779 000 personer når hver person bare skal telle en gang. Relativt mange av disse deltar imidlertid også i arbeidslivet slik SSB definerer dette i sine statistikker. Det gjelder for det første de fleste som mottar sykepenger, siden disse har en jobb som de bare er midlertidig fraværende fra. Men også en del personer som mottar andre ytelser har samtidig en jobb, for eksempel en person som er 50 prosent ufør og har deltidsjobb. Når man kontrollerer for dette ender man opp med et tall på omtrent 470 000 personer som mottar ytelser og er helt utenfor arbeidslivet.

For noen av de som mottar sykepenger vil dette være starten på det å bli varig utenfor arbeidslivet. Det kan tilsi at disse allerede burde være regnet som utenfor. Tallene viser at snaut 20 prosent av de som var på sykepenger i november 2009 ikke var i jobb året etter. Da vil de om lag 470 000 personene på ytelser og utenfor arbeidslivet økes til cirka 497 000. Så er det noen kvalitetsproblemer med data som tilsier at ikke fullt så mange som mottar ytelser samtidig er i jobb. Det har noe å gjøre med manglende utmeldinger i registeret over jobber. I rapporten er det gjort en god del analyser av dette. Det er vanskelig å gi sikre anslag, men det antydes at tallet på mottakere av ytelser som samtidig står registrert med jobb, burde vært redusert med rundt 10 000 personer. Det tilsier at tallet på personer på ytelser og utenfor arbeidslivet er om lag 507 000.

Så langt er "utenfor arbeidslivet" definert til å være ikke sysselsatt. I SSBs begreper (som følger internasjonale anbefalinger) defineres arbeidsstyrken som summen av sysselsatte og arbeidsledige. For å bli definert som arbeidsledig (i NAVs registre) må man ha registrert seg som dette siste 14 dager og være umiddelbart tilgjengelig for jobb. Hvis man definerer "utenfor arbeidslivet" som å være "utenfor arbeidsstyrken" reduseres tallet på cirka 507 000 til omtrent 461 000 personer. Det er også noen av de som ikke er i arbeidsstyrken og som er mottakere av velferdsytelser som samtidig tar del i tiltak med mål at de skal komme i arbeid. Videre er en del også under utdanning. Dette er to grupper som man kan si er aktive med tanke på å delta i arbeidslivet, det vi si at de ikke er passive mottakere av velferdsytelser. Hvis vi behandler dem som aktive i arbeidslivet i tillegg til de ovennevnte gruppene, blir vi stående igjen med om lag 387 000 personer som er passive mottakere av velferdsytelser.

Abstract

This report discusses the number of people receiving welfare benefits while not participating in the labour market. We use data from a register-based system on employment, education and benefits.

According to the register data, about 779 000 persons aged 15-66 receive a welfare benefit or more than one welfare benefit. This includes benefits in compensation of lost employment income like unemployment benefit, sickness benefit, early retirement, rehabilitation benefits and disability benefits. We have also included some benefits less directly relating to employment. These are survivor pension, cash-for-care benefit, benefit for single parents and social security benefit.

Quite many of the approximately 779 000 persons receiving these benefits are participating in the labour market. Most of the people receiving sickness benefits are only temporary absent from their job. In addition, many people are receiving benefits in addition to being employed. If we remove these groups, about 470 000 persons receive welfare benefits without participating in the labour market.

We have discussed some challenges with regard to the quality of the register-based system on employment, education and benefits. It is difficult to determine the exact scope of these problems, but we have made some calculations to estimate the scope of quality problems – like late withdrawals from the Register of employees. We have also made some calculations with regard to the number of persons receiving sickness benefits who do not return to work.

Taking in regard late withdrawals from the Register of employees, the fact that some persons on sickness benefits do not return to work, and also defining persons who are neither employed, unemployed or participating in job creation programmes as persons not participating in the labour market, approximately 507 000 persons receive welfare benefits while not participating in the labour market.

So far, we have defined “not participating in the labour market” as not working. If we instead define it as “not in the labour force”, the number of persons who receive a welfare benefit while not participating in the labour market is approximately 461 000.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
Innhold	6
1. Innledning	7
1.1 Bakgrunn	7
1.2 Problemstilling	7
2. Definisjonsmessig sammenheng mellom å være mottaker av velferdsytelser og å bli klassifisert som sysselsatt eller arbeidsledig	9
2.1 De formelle definisjoner av sysselsetting og arbeidsledighet	9
2.2 Registerbaserte statistikker	10
3. Bruk av System for persondata for å belyse problemstillingen	11
3.1 System for persondata	11
3.2 Datakvalitet.....	13
3.2.1 Problemer med kvaliteten på Aa-registere	13
3.2.2 Problemer med kvaliteten på dateringer i Arena	13
3.2.3 Problemer med kvalitet på dateringer i selvangivelsesregistret og LTO	14
3.2.4 Analyse av noen tilsynelatende ulogiske kombinasjoner.....	14
3.2.5 Oppsummering	16
4. Hvor mange personer mottar velferdsytelser, og hvor mange deltar ikke i arbeidslivet?	17
4.1 Antall personer som mottar en velferdsytelse.....	17
4.2 Antall personer som mottar sykepengen som er tilbake i jobb året etter	18
4.3. Hvor mange personer mottar velferdsytelser og deltar ikke i arbeidslivet?.....	19
4.4. Hvor mye arbeider de som mottar ytelse og er sysselsatt?.....	21
5. Ytelsesmottakere som verken er sysselsatt, arbeidssøkere eller under utdanning ifølge SFP	23
5.1 Kobling mellom SFP og AKU.....	23
5.2 Ønsker de eller forsøker de å få arbeid?	24
Litteratur	26
Vedlegg	27
Tabellregister	32

1. Innledning

1.1. Bakgrunn

Ifølge OECD mottar omtrent 18 % av personer i alderen 15-64 år i Norge helserelaterte ytelser, slik som sykepenger, attføringspenger og uføretrygd (Duell et al. 2009:30). Organisasjonen anser dette for å være en høy andel og mener videre at det bidrar til å skjule arbeidsledighet (ibid.). For å illustrere dette, henviser OECD til at andelen som mottar arbeidsledighetstrygd, helserelaterte ytelser eller sosialhjelp var litt høyere i Norge enn i Tyskland i 2004, på tross av at andelen arbeidsledige var nesten dobbelt så høy i Tyskland enn i Norge, og på tross av at Norge hadde høyere sysselsetting (ibid.:65). Når det gjelder dette siste, kan det imidlertid innvendes at høy sysselsetting medfører at mange også har rettigheter til en del ytelser.

I den offentlig debatten i 2010 og 2011 har tallet på hvor mange i arbeidfør alder som står utenfor arbeidslivet variert mellom 600 000 og 800 000.¹ Både ulike definisjoner av det å stå utenfor arbeidslivet og problemer med dobbelttelling av personer som mottar mer enn én ytelse bidrar til å forklare forskjellen i antallet personer som hevdes å stå utenfor arbeidslivet.

1.2. Problemstilling

Den grunnleggende problemstillingen er:

Hvor mange personer mottar velferdsytelser, og deltar ikke i arbeidslivet?

Problemstillingen er formulert slik at man ser for seg en motsetning mellom det å være på en velferdsordning og det å delta i arbeidsmarkedet. For eksempel sies det at den lave arbeidsledigheten i Norge skyldes at man jamført med andre land, har så gode velferdsordninger at en del i Norge blir stående utenfor arbeidstyrken framfor å melde seg som ledig. Det å ikke delta i arbeidslivet velger vi derfor primært å tolke som at man verken er sysselsatt eller arbeidsledig. Vi gjør en nærmere drøfting av dette senere i rapporten.

Velferdsytelser kan forstås som ytelser fra velferdsstaten som skal sikre borgernes velferd. Noen av disse ytelsene utbetales uavhengig av om en er sysselsatt eller ikke, og grunnstønad og barnetrygd er eksempler på dette. For andre ytelser er det en sammenheng mellom ytelsene og sysselsetting, dvs. at ytelsene skal sikre inntekt for personer som ikke er sysselsatt. Dagpenger, attføringspenger og varig uførestønad er eksempler på slike ytelser. For noen ytelser er det en mindre klar sammenheng mellom ytelsen og sysselsetting. For eksempel gis etterlattepensjon i utgangspunktet til personer som har mistet sin økonomiske forsørger, men om etterlatte får støtte og hvor mye støtte de evt. får avhenger også av deres egen arbeidsinntekt. Videre gis sosialhjelp uavhengig av om mottakeren er sysselsatt, men personer som har vært lenge uten arbeid har større sannsynlighet for å motta for sosialhjelp (Dølvik, Nadim og Nielsen 2008:22).

I rapporten legges det vekt på velferdsytelser fra folketrygden som skal kompensere for tapt arbeidsinntekt, men det er også med noen ytelser der sammenhengen mellom sysselsetting og ytelsen ikke er like klar. Følgende velferdsytelser er tatt med:

- Individstønad
- Dagpenger
- Introduksjonsstønad

¹ Se for eksempel "600.000 står utenfor arbeidslivet", NRK 6.10.2010 (<http://nrk.no/nyheter/norge/1.7322965>) og "Den vanskelige arbeidsmoralen", Kristin Clemet i Aftenposten 11.10.2010 (<http://www.aftenposten.no/meninger/Den-vanskelige-arbeidsmoralen-6271958.html>).

- Sykepenger fra folketrygden
- Attføringspenger
- Annen attføring (rehabilitering)
- Tidsbegrensa uførestønad
- Varig uførestønad (her inngår også foreløpig uførestønad)
- Etterlattepensjon (inkluderer også barnepensjon)
- AFP
- Kontantstøtte
- Enslig forsørgerstønad (overgangsstønad)
- Sosialhjelp

Problemstillingen analyseres ved hjelp av data fra System for persondata (SFP), samt SFP koblet med data fra Arbeidskraftundersøkelsen (AKU). SFP bygger på registerdata og er nærmere omtalt i kapittel 3.

Vi kommer til å konsentrere oss om personer i alderen 15-66 år siden vanlig aldersgrense for å få alderspensjon er 67 år i den perioden vi analyserer (2009).

Både bosatte og ikke-bosatte personer er med i den delen av analysen som baserer seg på SFP. Ikke-bosatte kan være sysselsatte på korttidsopphold i Norge, men også personer som har utvandret og som mottar ytelser fra Norge i utlandet.

Problemstillingen i denne rapporten er som nevnt *Hvor mange personer mottar velferdsytelser, og deltar ikke i arbeidslivet?* Vi nærmer oss denne problemstillingen fra fire synsvinkler. Først tar vi for oss den begrepsmessige sammenhengen mellom å motta velferdsytelser og delta i arbeidslivet (kapittel 2). Etter å ha presentert System for persondata (kapittel 3), kommer vi inn på hvor mange som mottar en velferdsytelse (kapittel 4). Da justeres det også for at en person kan motta mer enn en velferdsytelse. Videre tar vi for oss hvor mange av de som mottar ytelser som er aktive på arbeidslivet, og hvor mange som er utenfor arbeidslivet. Videre fokuseres det i kapittel 5 på personer som mottar ytelser og er utenfor arbeidslivet, og en undersøker hvor nært arbeidslivet disse selv oppfatter at de er ut fra svar i AKU.

I rapporten er det fokusert på person som enhet, dvs. om personer er helt utenfor arbeidslivet og på velferdsordning eller ikke. Man kan også spørre om gode muligheter for velferdsordninger bidrar til at flere arbeider deltid i stedet for heltid. Men en slik hypotese kan også stilles motsatt. Det vil si om gode muligheter for deltidsarbeid og at dette kan kombineres med visse velferdsytelser, gjør at færre blir stående helt utenfor arbeidslivet.

2. Definisjonsmessig sammenheng mellom å være mottaker av velferdsytelser og å bli klassifisert som sysselsatt eller arbeidsledig

Vi drøfter dette først ut fra internasjonale anbefalinger om definisjon av sysselsetting og arbeidsledighet. Disse anbefalingene anvendes i Norge i Arbeidskraftsundersøkelsen (AKU) som er den statistikkilden som anvendes når man gjør internasjonale sammenligninger. Hva som gjøres her er derfor relevant når man ser på om velferdsordningene gjør norske tall mindre jamførbare med tall fra andre land. For arbeidsledighetstall basert på data fra administrative registre er situasjonen noe annerledes, og vi ser på dette etterpå.

2.1. De formelle definisjoner av sysselsetting og arbeidsledighet

Sysselsatte defineres som:

- Personer som utførte minst 1 times inntektsgivende arbeid i undersøkelsesuken
- Eller som var midlertidig fraværende fra slikt arbeid.

Arbeidsledig er den som:

- Ikke var sysselsatt i undersøkelsesuken
- Og hadde søkt arbeid i løpet av de siste fire uker
- Og kunne starte i jobb i løpet av to uker

I disse definisjonene inngår ikke det å motta velferdsytelse som noe kriterium som skulle tilsi at man ikke skulle bli definert som sysselsatt eller arbeidsledig.

I gruppen av sysselsatte som er midlertidig fraværende fra arbeid vil personer som er fraværende på grunn av egen sykdom eller er på fødselspermisjon inngå. Kravet er at de fortsatt har en fast tilknytning til arbeidsgiver. Dette implementeres gjerne som at det er en fastsatt dato de har rett til å komme tilbake til jobb. Om fraværet varer over en viss periode, må de motta en vesentlig del av lønna for å bli regnet som sysselsatt. Som lønn regnes også utbetalinger av sykepenger og fødselspenger. Det må presiseres at det å motta slike ytelser i seg selv ikke er det avgjørende, men at det er knyttet til at man har en jobb som man har krav på å komme tilbake til på en bestemt dato. Det finnes for eksempel personer som kan motta sykepenger uten å ha en jobb og de defineres da ikke som sysselsatte.

Ut fra de formelle definisjoner er det altså ikke noe i veien for at man kan være sysselsatt eller arbeidsledig og samtidig motta velferdsytelser. Det betyr imidlertid ikke at velferdsordningene ikke kan påvirke tallet på sysselsatte og arbeidsledige. Er ordningen gunstig i den forstand at det er lite strenge kriterier for å komme inn under ordningen og ytelsen er høy jamført med lønnsnivået i mange yrker, kan det bidra til at folk endrer atferd. Det vil si at de ikke søker aktivt etter arbeid og dermed ikke får seg jobb eller ikke oppfyller betingelsene for å bli definert som arbeidsledig.

Det å analysere hvordan velferdsordningene påvirker folks atferd på arbeidsmarkedet ligger utenfor rammen av dette prosjektet. Men vi vil likevel trekke frem noen momenter om hvordan situasjonen er i Norge jamført med andre land. Hvis det var slik at våre velferdsordninger i større grad enn i andre land holder folk utenfor arbeidsmarkedet, burde isolert sett andelen utenfor arbeidstyrken (dvs. de som verken er sysselsatt eller arbeidsledig) vært særlig høy i Norge. Tallene viser det motsatte når vi holder utviklingsland utenfor. Det er få land som har så mange i arbeidstyrken som i Norge. Det skyldes at vi har så høy andel sysselsatte. Arbeidsledigheten er som kjent lav. Nå kan det likevel tenkes å være slik at gode velferdsordninger i Norge holder noen borte fra arbeidsmarkedet jamført med en situasjon med mindre gunstige velferdsordninger. Det kan tenkes å

være andre ordninger vi har i Norge som trekker i motsatt retning og som er sterkere slik at vi ender opp med en høy andel i arbeidstyrken sammenlignet med mange andre land. Konklusjonen er likevel at tallene i seg selv ikke signaliserer at velferdsordningene bidrar til å skjule mye arbeidsledighet i Norge jamført med andre land.

2.2. Registerbaserte statistikker

Administrative registre er opprettet for å betjene andre formål enn statistikkformål. Dette innebærer at selv om en baserer seg på de samme internasjonale definisjonene i registerbasert statistikk som i for eksempel AKU, vil målingen av sysselsetting og arbeidsledighet i noen tilfeller måtte skje på andre måter.

Dette gjelder blant annet den registerbaserte statistikken over arbeidsledighet. Ved NAV-kontorene blir kun personer som er registrerte helt arbeidsledige ved NAV tatt med i tallet på arbeidsledige. Personer som deltar på arbeidsmarkedstiltak regnes altså per definisjon ikke som arbeidsledig, og kommer ikke med i arbeidsledighetstallene. Derfor legges tallene for helt arbeidsledige og personer på tiltak ofte sammen ved publisering. Summen av disse omtales da som bruttoledighet.

Videre gjør NAV-kontorene en vurdering av om en person er tilgjengelig for arbeidsmarkedet eller ikke. Vurderes man ikke å være det, telles personen ikke med som registrert helt arbeidsledig. Det å være tilgjengelig for arbeidsmarkedet inngår som et krav i den statistiske definisjon på ledighet. Likevel er det ikke nødvendigvis slik at det å være på en velferdsytelse som uføretrygd eller automatisk skulle tilsi at personen ikke kan være aktuell for noe arbeid. Når en kobler data om samme person fra AKU og fra NAVs registre, ser en at noen personer som i NAVs system klassifiseres som ikke tilgjengelig, oppfatter seg selv å være det. Konklusjonen er derfor at tallet på registrerte arbeidsledige holdes nede ved at personer på visse velferdsordninger automatisk holdes utenfor. Det er da også en av grunnene til tallet på registrerte arbeidsledige ligger noe lavere enn arbeidsledige målt gjennom AKU.

3. Bruk av System for persondata for å belyse problemstillingen

3.1. System for persondata

Som nevnt innledningsvis vil vi søke å besvare problemstillingen ved hjelp av System For Persondata (SFP)². SFP er en sammenstilling av registerdata, og består av informasjon blant annet fra NAVs Arbeidsgiver- og arbeidstakerregister (Aa-registeret), Arena, Lønns- og trekkoppgaveregisteret (LTO), Selvangivelsesregisteret og data fra NAV om korttids- og langtidsytelser. Populasjonen i SFP omfatter både bosatte og ikke-bosatte personer fra 15 år og eldre. Videre inkluderer disse sammenstilte registerdata både sysselsatte og ikke-sysselsatte, personer under utdanning og personer som mottar ytelser. Referanseuka for SFP er tredje uke i november.

SFP er en individfil med en rad per person. Filen inneholder informasjon om demografiske kjennetegn og kjennetegn ved jobben for de som er sysselsatt. SFP inneholder også et sett fulltellingsvariabler for aktiviteter og ytelser. Aktivitetsvariablene beskriver om en person er *lønnstaker heltid*, *lønnstaker deltid*, *lønnstaker basert kun på opplysninger fra LTO* (lønns- og trekkoppgaveregisteret), *selvstendig*, *registrert helt ledig* eller under *ordinær utdanning*. Ytellesvariablene beskriver om en person mottar ytelser som for eksempel uførestønad og AFP eller ikke. Aktivitetene og ytelsene som inngår i SFP er presentert i tabell 1. Tabellen viser den totale forekomsten av aktiviteter og ytelser i aldersgruppen 15-74 år, og en person kan ta del i flere aktiviteter og motta flere ytelser samtidig.

Tabell 1. Antall ytelser og aktiviteter (15-74 år), etter alder. 2009

	I alt 15-74 år	I alt 15-66 år	15-29 år	30-39 år	40-49 år	50-61 år	62-66 år	67-74 år
Lønnstaker heltid	1 718 170	1 708 307	317 694	445 896	455 723	417 000	71 994	9 863
Lønnstaker deltid	501 272	486 833	180 998	82 473	87 691	102 663	33 008	14 439
Lønnstaker basert kun på LTO	181 212	166 555	88 038	26 009	21 792	20 413	10 303	14 657
Selvstendig	171 000	156 945	14 898	31 973	41 842	49 546	18 686	14 055
Registrert helt ledig	54 818	54 764	18 959	14 618	10 688	7 857	2 642	54
Ordinære tiltak (ikke nedsatt arbeidsevne)	21 584	21 584	9 763	5 644	3 953	2 048	176	-
Individstønad ¹	13 416	13 416	7 283	3 174	2 000	900	59	-
Dagpenger	63 246	63 219	17 421	17 784	14 251	10 789	2 974	27
Introduksjonsstønad	7 269	7 265	3 173	2 631	1 136	309	16	4
Ordinær utdanning	554 328	554 139	464 048	48 784	29 467	11 267	573	189
Sykepenger fra folketrygden	112 070	111 880	16 658	26 627	28 267	31 538	8 790	190
Nedsatt arbeidsevne, på tiltak	57 774	57 704	14 837	16 457	15 333	9 837	1 240	70
Attføringpenger	56 048	56 046	12 937	16 590	16 096	9 699	724	2
Annen attføring (rehabilitering)	50 817	50 795	7 103	10 988	13 842	15 812	3 050	22
Tidsbegrensa uførestønad	49 518	49 518	3 597	11 294	19 095	15 199	333	-
Varig uførestønad ²	295 748	294 549	7 926	15 980	42 542	129 632	98 469	1 199
Etterlattepensjon ³	27 705	27 576	5 558	748	2 910	10 615	7 745	129
AFP4)	48 586	47 959	-	-	-	-	47 959	627
Supplerende stønad	1 586	-	-	-	-	-	-	1 586
Alderspensjon	281 159	-	-	-	-	-	-	281 159
Pensjoner fra andre enn NAV/Folketrygden	427 277	241 218	3 287	9 837	31 238	98 025	98 831	186 059
Kontantstøtte	34 002	33 999	12 413	18 144	3 297	136	9	3
Enslig forsørgerstønad ⁵	22 910	22 910	10 640	9 545	2 617	107	1	-
Sosialhjelp	49 959	49 601	17 669	12 665	11 174	6 692	1 401	358
Nedsatt arbeidsevne, ikke på tiltak	35 811	35 731	7 870	8 882	9 821	8 109	1 049	80

¹ Individstønad er en samlebetegnelse for alle stønader til tiltaksmottakere

² Her inngår også foreløpig uførestønad

³ Etterlattepensjon inkluderer også barnepensjon

⁴ Det er mangelfulle opplysninger om visse grupper av nye mottakere av offentlig AFP

⁵ Enslig forsørgerstønad består av overgangsstønad

² For nærmere beskrivelse av SFP, se dokumentasjonsnotat http://www.ssb.no/emner/06/90/notat_201147/notat_201147.pdf

Som en ser er *lønnstaker heltid* den vanligste aktiviteten for personer i alderen 15-74 år. *Ordinær utdanning* den vanligste aktiviteten i den yngste aldersgruppen, *lønnstaker heltid* er den vanligste aktiviteten for aldersgruppene 30-61 år, og *varig uførestønad* samt *pensjoner fra andre enn NAV* er de vanligste ytelsene i aldersgruppen 62-66 år.

I tabell 2 framstilles hver enkelt aktivitet og ytelse, prosentvis fordelt på aldersgruppene. Her framgår det blant annet at yngre oftere enn eldre personer er registrert helt ledig, mottar individstønad, tar del i ordinære tiltak eller mottar sosialhjelp. Tidsbegrensa og varig uførestønad er derimot vanligst i de eldste aldersgruppene (fram til og med 66 år).

Tabell 2. Ytelser og aktiviteter (15-74 år), etter alder, 2009. Prosent

	I alt						
	15-74 år	15-29 år	30-39 år	40-49 år	50-61 år	62-66 år	67-74 år
Lønnstaker heltid	100,0	18,5	26,0	26,5	24,3	4,2	0,6
Lønnstaker deltid	100,0	36,1	16,5	17,5	20,5	6,6	2,9
Lønnstaker basert kun på LTO	100,0	48,6	14,4	12,0	11,3	5,7	8,1
Selvstendig	100,0	8,7	18,7	24,5	29,0	10,9	8,2
Registrert helt ledig	100,0	34,6	26,7	19,5	14,3	4,8	0,1
Ordinære tiltak (ikke nedsatt arbeidsevne)	100,0	45,2	26,1	18,3	9,5	0,8	-
Individstønad	100,0	54,3	23,7	14,9	6,7	0,4	-
Dagpenger	100,0	27,5	28,1	22,5	17,1	4,7	0,0
Introduksjonsstønad	100,0	43,7	36,2	15,6	4,3	0,2	0,1
Ordinær utdanning	100,0	83,7	8,8	5,3	2,0	0,1	0,0
Sykepenger fra folketrygden	100,0	14,9	23,8	25,2	28,1	7,8	0,2
Nedsatt arbeidsevne, på tiltak	100,0	25,7	28,5	26,5	17,0	2,1	0,1
Attføringspenger	100,0	23,1	29,6	28,7	17,3	1,3	0,0
Annen attføring (rehabilitering)	100,0	14,0	21,6	27,2	31,1	6,0	0,0
Tidsbegrensa uførestønad	100,0	7,3	22,8	38,6	30,7	0,7	-
Varig uførestønad	100,0	2,7	5,4	14,4	43,8	33,3	0,4
Etterlattepensjon	100,0	20,1	2,7	10,5	38,3	28,0	0,5
AFP	100,0	-	-	-	-	98,7	1,3
Supplerende stønad	100,0	-	-	-	-	-	100,0
Alderspensjon	100,0	-	-	-	-	-	100,0
Pensjoner fra andre enn NAV/Folketrygden	100,0	0,8	2,3	7,3	22,9	23,1	43,5
Kontantstøtte	100,0	36,5	53,4	9,7	0,4	0,0	0,0
Enslig forsørgerstønad	100,0	46,4	41,7	11,4	0,5	0,0	-
Sosialhjelp	100,0	35,4	25,4	22,4	13,4	2,8	0,7
Nedsatt arbeidsevne, ikke på tiltak	100,0	22,0	24,8	27,4	22,6	2,9	0,2

De fleste av stønadene som er med i SFP, administreres av NAV³ og er stønader som kompenserer for manglende arbeidsinntekt. NAV administrer også andre ytelser som ikke er relatert til status på arbeidsmarkedet, som for eksempel barnetrygd, grunnstønad og hjelpstønader, men disse stønadene er ikke med i SFP. SFP kan altså brukes til å gi et komplett bilde av forekomsten av ytelser som erstatter tapt arbeidsinntekt, men SFP gir ikke en oversikt over forekomsten av alle stønader.

Vi har nevnt at referanseuka for SFP er tredje uka i november. Dette innebærer at det er de opplysningene som foreligger for enkeltpersoner på dette bestemte tidspunktet som avgjør hvilke stønader de eventuelt blir registrert som mottakere av og hvilken status de får i SFP. For eksempel vil en person som var sysselsatt hele året frem til oktober før han/hun deretter ble registrert helt ledig, få status som registrert helt ledig i SFP. Dette er selvsagt riktig i og med at referanseuka for SFP er tredje uka i november, men det kan innvendes at det ikke er helt representativt for denne personens aktiviteter resten av året. På makronivå reduseres imidlertid effekten av slike tilfeller siden disse forholdene på mikronivå vil kunne gå begge veier. Noen vil for eksempel være arbeidsledig hele året frem til oktober for deretter å komme i arbeid. Det kan også tenkes at nivåtallene for statusene/ytelsene endrer seg mye i løpet av året, for eksempel som følge av et konjunkturskifte. Da må man ta høyde for at SFP bare måler novembersituasjonen.

³ Unntakene er Introduksjonsstønad som administreres av UDI, og Pensjoner fra andre enn NAV/Folketrygden.

SFP ser ut til å være egnet til å besvare problemstillingen, blant annet fordi en kan framstille hvor mange av ytelsesmottakerne som er sysselsatte eller arbeidssøkere på et gitt tidspunkt, og hvor mange som ikke er dette. I tillegg kan SFP kobles med data fra Arbeidskraftsundersøkelsen for å se i hvilken grad personene som ikke er sysselsatt, ledige, på tiltak eller under utdanning er tilknyttet arbeidslivet, med hensyn til om de ønsker jobb og har søkt jobb.

SFP har i likhet med andre registerdata noen kvalitetsproblemer en bør ta i betraktning. Vi vil nå gjennomgå mulige kvalitetsproblemer, omfang av disse og mulige implikasjoner.

3.2. Datakvalitet

Som nevnt innledningsvis ses ytelser ofte som erstatning for tapt arbeidsinntekt, og det er en relativt vanlig tankegang at personer som mottar ytelser ikke samtidig er sysselsatt. SFP inneholder imidlertid opplysninger både om sysselsetting og ytelser, og ut fra SFP framgår det at det er ikke uvanlig at samme person både er sysselsatt og mottar en eller flere ytelser. Noen av disse kombinasjonene mellom sysselsetting og ytelser kan umiddelbart framstå som ulogiske eller ulovlige. Et eksempel på dette er at samme person mottar dagpenger og er sysselsatt på heltid. Dette eksemplet kommer vi tilbake til senere.

De fleste kombinasjoner mellom aktiviteter og ytelser er imidlertid mulige og lovlige. For eksempel er det ikke uvanlig at AFP, sykepenger eller dagpenger kombineres med noe arbeid. Overraskende aktivitets/ytelseskombinasjoner kan med andre ord medføre riktighet.

Fra 2009 er det mangelfulle opplysninger om visse grupper av mottakere av offentlig AFP. Dette skyldes hovedsakelig manglende innrapportering av antall nye pensjonister i kommunal sektor. Antallet AFP-mottakere er derfor noe høyere enn det som kommer frem i tabellene.

Videre skal vi først beskrive vanlige kvalitetsproblemer i registerdata. Deretter tar vi for oss tre tilsynelatende ulogiske kombinasjoner mellom sysselsetting og ytelser, og forsøker å tallfeste hvor stor andel av kombinasjonene som skyldes kvalitetsproblemer i registerdataene og hvor stor andel av kombinasjonene som medfører riktighet. Noen overraskende kombinasjoner kan imidlertid skyldes misbruk av velferdsordninger (NAV 2012).

3.2.1 Problemer med kvaliteten på Aa-registeret

Sentrale registerdata om arbeidstakere hentes fra Aa-registeret til SFP, og da vil også kvalitetsproblemer ved Aa-registeret påvirke kvaliteten på dataene i SFP. Fra Aa-registeret hentes blant annet opplysninger om hvilke personer som er *lønnstaker heltid* og *lønnstaker deltid*. En vet at det kan forekomme at utmeldingene av arbeidstakere fra Aa-registeret er forsinket. Dette vil for eksempel kunne føre til at personer som har blitt arbeidsledige og er dagpengemottakere, fortsatt står innmeldt i Aa-registeret. Dermed står personen registrert som både sysselsatt og mottaker av dagpenger i SFP.

3.2.2 Problemer med kvaliteten på dateringer i Arena

Referanseperiodene i SFP og Arenaregisteret er ulike. Referanseperioden for SFP er tredje uke i november, mens for de fleste ytelsene er referanseperioden tilsvarende hver kalendermåned. Dette kan gi overraskende kombinasjoner av ytelser og aktiviteter i SFP. Det kan også forekomme feil i dateringen i Arenaregisteret, eller sen saksbehandling, slik at ytelser utbetales etter at ytelsesperioden er over. Dette vil kunne bidra til overlapping mellom sysselsetting og mottak av ytelser.

3.2.3 Problemer med kvalitet på dateringer i selvangivelsesregisteret og LTO

Aa-registeret gir ikke opplysninger om alle sysselsatte, og det er derfor nødvendig å hente opplysninger om *selvstendige* fra Selvangivelsesregisteret samt opplysninger om *lønnstakere basert kun på LTO* fra Lønns- og trekkoppgaveregisteret (LTO). Det totale antallet lønnstakere bestemmes av det totale tallet på lønnstakere i AKU. Selvangivelsesregisteret inneholder imidlertid ingen dateringer for arbeidsforholdet, mens LTO inneholder dårlige dateringer for når arbeidsforhold starter og slutter. Dermed er det vanskelig å være sikker på hvilke arbeidstakere i Selvangivelsesregisteret og LTO som var aktive i referanseuka tredje uka i november. En kompenseres for dette med å bruke andre kilder for å få informasjon om hvilke arbeidsforhold som var aktive i referanseuken. Likevel vil det kunne skje at feil arbeidsforhold trekkes ut til SFP. Det er vanskelig å fastslå hvor mange arbeidsforhold dette gjelder, og hvor vanlige andre kvalitetsproblemer i registerdata er. Noen anslag av utbredelsen av kvalitetsproblemer kan en imidlertid gjøre. Vi vil her gjennomgå tre kombinasjoner mellom sysselsetting og ytelse og forsøke å tallfeste hvor stor andel av kombinasjonene som skyldes kvalitetsproblemer ved dataene i SFP.

3.2.4 Analyse av noen tilsynelatende ulogiske kombinasjoner

3.2.4.1 Kombinasjonen lønnstaker heltid og dagpengemottaker

Kombinasjonen av *lønnstaker heltid* og dagpengemottaker skal i utgangspunktet være en ulogisk kombinasjon, siden arbeidstiden skal være redusert med minst 50 prosent (40 prosent for permitterte) for at en person skal kunne ha rett på dagpenger. Nesten 12 000 personer er likevel registrert som *lønnstaker heltid* og mottakere av dagpenger i SFP i 2009, og 503 av disse hadde samme kombinasjon også i 2008. Mange av personene som er registrert som både *lønnstaker heltid* og dagpengemottaker i SFP jobbet i enheter som utøver vikarvirksomhet eller sesongarbeid. Dette gjelder både de nesten 12 000 som hadde dobbeltstatusen dagpengemottaker og *lønnstaker heltid* i 2009, og de 503 som hadde denne statusen både i 2008 og 2009.

I forbindelse med produksjon av SFP har det skjedd en vasking for personer som er registrert både med et lønnstakerforhold og som helt arbeidsledige. For de fleste av disse fjernes lønnstakerforholdet, men hvis arbeidsforholdet har en senere startdato enn startdatoen for å være registrert helt ledig, beholdes arbeidsforholdet. Det er med andre ord grunn til å tro at for flere av de som er registrert både som sysselsatt og dagpengemottaker, så er det riktig at de er sysselsatt. På den annen side kan en ikke utelukke at startdatoer for når en person ble registrert helt ledig eller sysselsatt er feil, og at personer derfor får feil status.

Andre sannsynlige forklaringer på den doble statusen dagpengemottaker og *lønnstaker heltid* kan være forsinket saksbehandling eller forsinket utbetaling av dagpenger. En annen mulig forklaring kan være at opplysningene i Aa-registeret om arbeidstid er feil. For eksempel kan personer bli delvis permitert fra sin stilling (og derfor motta dagpenger), uten at arbeidsgiver melder denne endringen til Aa-registeret.

3.2.4.2 Kombinasjonen varig uførestønad med 100 prosent uføregrad og sysselsetting

Videre skal vi se nærmere på kombinasjonen varig uførestønad med 100 prosent uføregrad og sysselsetting. I SFP for 2008 var 34 979 personer registrert som sysselsatt og mottakere av varig uførestønad med 100 prosent uføregrad.

12 879 av disse var *lønnstaker heltid eller deltid*, og for noen av disse kan dobbeltstatusen i SFP skyldes sen utmelding fra Aa-registeret. Ifølge våre undersøkelser hadde 1 216 (9,4 prosent) av disse 12 879 personene ikke et gyldig arbeidsforhold i Aa-registeret fem uker etter referansetidspunktet for SFP. Noen av

disse kan ha sluttet i arbeidet sitt i løpet av denne femukersperioden, noen kan feilaktig har blitt utmeldt fra Aa-registeret, for så å bli meldt inn igjen ved produksjon av SFP.⁴ Andre kan ha avvirket sitt arbeidsforhold før referansedatoen, men utmeldingen har blitt forsinket.

Av de personene som var registrert som sysselsatt og mottakere av varig uførestønad med 100 prosent uføregrad hadde 65,7 prosent samme status i 2009.⁵ Dette indikerer at statusen sysselsatt med varig uførestønad var riktig for et flertall av disse personene.

Tabell 3. Antall som var registrert som sysselsatt og mottakere av varig uførestønad¹ med 100 prosent uføregrad i 2008, antall og andel med samme status i 2009. 15-66 år

	2008	2009	Andel med samme status i 2009
Sum sysselsatte	34 979	22 964	65,7 %
Lønnstaker heltid	2 826	1 566	55,4 %
Lønnstaker deltid	10 053	6 867	68,3 %
Lønnstaker basert kun på LTO	16 858	11 191	66,4 %
Selvstendig	5 242	3 340	63,7 %

¹ Kun variabelen varig uførestønad er tatt med i kontrollen (ikke foreløpig uførestønad)

21,5 prosent av de som er registrert som sysselsatt med varig uførestønad 100 prosent uføregrad både i 2008 og 2009 jobbet i næringene *Varig tilrettelagt arbeid* og *Arbeidstrening for ordinært arbeidsmarked* i 2009. Dette indikerer at en del personer med varig uføretrygd og tilrettelagt arbeid er meldt inn i Aa-registeret. I tillegg er det slik at uførepensjonister kan ha noe inntekt samtidig som de mottar uførestønad, og den såkalte frysordningen gir også uførepensjonister mulighet til å prøve seg i arbeid uten å miste retten til uførepensjon.

Mellom 9 000 og 10 000 av de som var registrert med uførestønad og sysselsetting i SFP i 2008 er kun registrert som mottakere av uførestønad året etter. Noen av disse kan ha gått fra sysselsetting til uførestønad allerede før referansetidspunktet i 2008, og ulike referansetidspunkt i Arena og Aa-registeret kan ha bidratt til en dobbeltregistrering.

Som nevnt er dateringene i selvangivelsesregisteret og LTO mangelfulle, og det er ikke usannsynlig at noen av dobbelstatusene i disse gruppene har sammenheng med dette.

3.2.4.3 Kombinasjonen sysselsatt og AFP-mottaker

13 391 personer var registrert som sysselsatt og mottok AFP i 2008 ifølge SFP. 10 704 av disse var enten *lønnstaker heltid eller deltid*, dvs. at opplysningene om deres sysselsetting er fra Aa-registeret. 350 (3,3 prosent) av disse var utmeldt av Aa-registeret fem uker senere. Noen kan ha sluttet i jobben sin allerede før referansetidspunktet i SFP, for så å bli meldt ut fra Aa-registeret etter referansetidspunktet, men andre kan ha sluttet i jobben etter referansetidspunktet. Uansett ser det ut til at en liten andel av dobbelstatusene AFP-mottaker og *lønnstaker heltid/deltid* skyldes sen utmelding fra Aa-registeret.

⁴ Dette gjelder blant annet personer som mottar fødselspenger og sykepenger. Disse kan bli meldt ut fra Aa-registeret av arbeidsgiver, men meldes inn igjen på grunnlag av opplysninger om fødselspenger og sykemelding.

⁵ 32 926 av de 34 979 personene 15-66 år som var i SFP i 2008 finnes også i SFP 15-66 år for 2009. Hvis en tar utgangspunkt i personene som er med begge år har 69,7 prosent samme statuskombinasjon også i 2009.

Tabell 4. Antall som hadde AFP og var sysselsatt i 2008, antall og andel som hadde samme status i 2009. 62-66 år

	2008	2009	Andel med samme status i 2009
I alt	13 391	7 413	55,4 %
Lønnstaker heltid	4 433	2 232	50,3 %
Lønnstaker deltid	6 271	3 918	62,5 %
Lønnstaker basert kun på LTO	1 488	482	32,4 %
Selvstendig	1 199	781	65,1 %

Når en ser hvilken status de som er sysselsatt og AFP-mottaker i 2008 hadde året etter, hadde 55,4 prosent samme status året etter. For de fleste av disse er det sannsynlig at dobbeltstatusen er riktig.

Noen personer har kan også reelt ha vært AFP-mottakere og sysselsatt i 2008, for så å skifte status til for eksempel alderspensjonist i 2009. Dette vil gjelde de 21,2 prosent av AFP-mottakerne i 2008 som hadde blitt 67 år i 2009. I tillegg er det slik at noen AFP-mottakerne har gradert AFP, og mange av disse er sannsynligvis sysselsatt. AFP-grad vil være inkludert i SFP fra og med 2010, men er ikke med i årene før. Ifølge NAV (2009) hadde ca 19 prosent av AFP-mottakerne gradert AFP ved utgangen av 2008.

Kombinasjonen mellom AFP og sysselsetting ser med andre ord ut til å være riktig for de fleste personene. Likevel kan en ikke utelukke at ulike referansetidspunkt i Arena og Aa-registeret kan ha gitt enkelte kombinasjoner mellom AFP og sysselsetting. Videre ser en i tabell 3 at en relativt liten andel av de som hadde AFP og var *lønnstaker basert kun på LTO* i 2008 har samme kombinasjon i 2009. Dette kan være en indikasjon på at det har skjedd noen feil i trekkingen av arbeidstakere fra LTO-registeret. Noen arbeidstakere kan for eksempel ha vært sysselsatt første halvdel av 2008 for så å gå over på AFP før referansetidspunktet. Disse personene kan så feilaktig ha bli trukket med fra LTO og har fått status både som sysselsatt og AFP-mottaker i SFP.

3.2.5 Oppsummering

Kontrollene ga en indikasjon på at en relativt stor andel av dobbeltstatusene er riktige. For øvrig manglet 9,4 prosent av *lønnstakere heltid og deltid* med varig uførestønad (100 prosent uføregrad) og 3,3 prosent av *lønnstakere heltid og deltid* med AFP et gyldig arbeidsforhold fem uker etter referanseperioden. Dette kan gi en indikasjon på hvor stor andel av dobbeltstatusene sysselsetting og ytelses som kan skyldes sene utmeldinger fra Aa-registeret. Hvis en går ut fra at alle disse skulle vært utmeldt fra Aa-registret, og at samme nivå på feil registrering som sysselsatt gjelder for alle sysselsatte som mottar varig uføretrygd og AFP, er omtrent 7 000 personer feilaktig registrert som sysselsatte. Da har vi tatt utgangspunkt i at det var 69 530 personer som var sysselsatt med varig uførestønad, og 11 919 personer som var sysselsatt i kombinasjon med AFP (se tabell 7 i kapittel 4).

Det at LTO og selvangivelsesregisteret har mangelfulle dateringer, at Arena og SFP har ulike referanseperioder og forsinkede utbetalinger av ytelses, kan også bidra til at personer feilaktig blir registrert som både sysselsatt og som mottakere av ytelses. Vi anslår omfanget av dette til å være på omtrent 3 000 personer. Dermed blir det totale anslaget som vi av kvalitetshensyn kan trekke fra tallet på sysselsatte på rundt 10 000 personer.

4. Hvor mange personer mottar velferdsytelser, og hvor mange deltar ikke i arbeidslivet?

I dette kapitlet vil vi først presentere hvor mange personer som mottar ulike velferdsytelser, og som nevnt vektlegges velferdsytelser som gis som erstatning for arbeidsinntekt. Antall mottakere av helserelaterte ytelser summeres også opp og sammenlignes med OECDs tall over andelen mottakere av helserelaterte ytelser. OECD regner sykepenger som en helserelatert ytelse, mens sykemeldte ifølge internasjonale anbefalinger skal regnes som sysselsatte med midlertidig fravær. For å gi et bedre bilde av sykepengemottakerne og i hvilken grad de er midlertidig fraværende, presenterer vi hvilken status på arbeidsmarkedet de som mottar sykepenger i 2008 har året etter.

Problemstillingen vår omhandler hvor mange personer som er på velferdsytelser og ikke deltar i arbeidslivet, og vi summerer opp dette. Videre er det slik at en betydelig andel av de som mottar velferdsytelser også er sysselsatt, og vi presenterer hvor mye disse arbeider.

4.1. Antall personer som mottar en velferdsytelse

I tabellen under presenteres både antallet ytelser som utbetales og antallet personer som mottar ulike velferdsytelser. Venstre kolonne i tabellen viser en fulltelling av antall ytelser, for aldersgruppen 15-66 år, og som nevnt kan en person motta mer enn en stønad. I høyre kolonne er dubletter fjernet slik at en person står som mottaker av kun én ytelse. Ytelsene er prioritert i samme rekkefølge som tabellen, der de øverste kategoriene i tabellen blir prioritert foran de nederste kategoriene. Det vil si at en person som mottar både dagpenger og kontantstøtte regnes som mottaker av dagpenger. Denne prioriteringsrekkefølgen er blant annet valgt for å synliggjøre grad av nærhet til arbeidsstyrken for personer utenfor arbeidsstyrken.⁶ I tabellen er alle ytelsene i SFP for personer under 67 år tatt med, med unntak av pensjoner fra andre enn NAV. Alle mottakere av ytelser i aldersgruppen 15-66 er med, både bosatte og ikke-bosatte.

Tabell 5. Antall ytelser og antall personer som mottar en ytelse (15-66 år). 2009

	Antall ytelser	Antall personer som mottar en ytelse
I alt	828 466	778 923
Dagpenger ¹⁾	83 633	83 633
Sykepenger fra folketrygden	111 880	110 312
Attføringspenger	56 046	55 612
Annen attføring (rehabilitering)	50 795	50 204
Tidsbegrensa uførestønad	49 518	46 977
Varig uførestønad	294 549	286 773
Etterlattepensjon	27 576	24 452
AFP	47 959	47 613
Kontantstøtte	33 999	28 039
Enslig forsørgerstønad	22 910	16 469
Sosialhjelp	49 601	28 839

¹ Her inngår også introduksjonsstønad og individstønad

Som en ser er summen av ytelsene til sammen 828 466, mens til sammen 778 923 personer mottar en stønad. I overkant av 13 300 av disse ytelsesmottakerne er ikke-bosatte. Samme person kan motta flere ytelser, og det ser ut som det er særlig vanlig å kombinere sosialhjelp med andre ytelser.

Til sammen 439 566 personer mottar en av de helserelaterte ytelsene attføringspenger, rehabiliteringspenger, tidsbegrensa uførestønad og varig uførestønad. Dette utgjør 13,3 prosent av befolkningen 15-66 år.⁷ Ikke-bosatte er

⁶ Se side 15 i dokumentasjonsnotatet http://www.ssb.no/emner/06/90/notat_201147/notat_201147.pdf for ytterligere begrunnelse av prioriteringsrekkefølgen.

⁷ Antall personer 15-66 år bosatt i Norge var 3 315 331 1. januar 2010. <http://www.ssb.no/folkemengde/>

ikke med i nevneren (befolkningen) her siden det vil være vanskelig å tallfeste hvor mange de ikke-bosatte i Norge totalt er. Holder vi de knapt 9 700 ikke-bosatte mottakerne av helserelaterte ytelser utenfor, blir andelen 13 prosent. Som nevnt i kapittel 1 skriver OECD at omtrent 18 % av personer i alderen 15-64 år i Norge mottar helserelaterte ytelser, som sykepenger, attføringspenger og uføretrygd (Duell et al 2009:30). Våre tall viser med andre ord en lavere andel personer på helserelaterte ytelser enn OECDs tall.

En mulig forklaring på forskjellen på OECDs tall og våre tall kan være knyttet til at OECD regner sykepenger som en helserelatert ytelse. Sykemeldte regnes imidlertid ifølge internasjonale anbefalinger som sysselsatte med midlertidig fravær. Hvor stor andel av de som mottar sykepenger som kan regnes som midlertidig fraværende, og hvor stor andel som er på vei ut av arbeidslivet, kommer vi tilbake til i neste kapittel. Hvis en likevel regner alle som mottar sykepenger som mottakere av helserelaterte ytelser, blir det slik at 549 878 personer mottar sykepenger, attføringspenger, annen attføring, tidsbegrensa uførestønad eller varig uførestønad. Dette utgjør 16,6 prosent av befolkningen fra 15 til og med 66 år.⁸ Også dette er lavere enn tallet OECD opererer med.

Andre mulige forklaringer på forskjellene mellom disse utregningene og OECDs tall kan være at OECDs beregninger er basert på antall ytelser, ikke antall ytelsesmottakere. Det kan også hende OECD har en lengre tellingsperiode enn SFP. SFP baserer seg på antallet ytelsesmottakere tredje uke i november, og hvis OECD har en lengre referanseperiode enn dette vil flere ytelsesmottakere kunne bli talt med.

4.2. Antall personer som mottar sykepenger som er tilbake i jobb året etter

Noen sykemeldte vender tilbake til arbeid, mens andre går over på helserelaterte ytelser. Hvor stor andel som vender tilbake til arbeid vil kunne variere blant annet med diagnose(r), alder og kjønn. Vi vil her ved hjelp av SFP-data forsøke å gi et bilde av hvor mange av de som mottar sykepenger fra folketrygden som vender tilbake til arbeid, og hvor mange som ikke gjør det. Konkret presenteres hvilken status på arbeidsmarkedet de som mottok sykepenger fra folketrygden i 2009 hadde året etter.

(Statistikkbanktabell 07459: Folkemengde, etter kjønn og ettårig alder. 1. januar (K)).

⁸ Holder vi de ikke-bosatte mottakerne av sykepenger og helserelaterte ytelser utenfor (i alt 10 166 personer), blir andelen 16,3 prosent.

Tabell 6. Personer (15-66 år) som mottok sykepenger i 2009, status på arbeidsmarkedet i 2009 og 2010

	2009	2010
Til sammen	111 880	109 739
Sysselsatt	105 719	82 992
Registrert helt arbeidsledige	1 980	3 237
Andre arbeidssøkere ¹	361	2 473
Ordinær utdanning	229	2 140
Sykepenger	3 591	328
Arbeidsavklaringspenger		10 382
Varig uførestønad ²		4 123
Etterlattepensjon inkl. barnepensjon		38
AFP-pensjon		555
Pensjoner fra andre enn NAV/Folketrygden		327
Kontantstøtte		125
Enslig forsørgerstønad		106
Sosialhjelp		187
Nedsatt arbeidsevne, ikke på tiltak		217
Ukjent status		2 509

¹ Her inngår ordinære tiltak (ikke nedsatt arbeidsevne), individstønad, dagpenger, introduksjonsstønad, og nedsatt arbeidsevne på tiltak.

² Her inngår også foreløpig uførestønad

Som en ser av tabell 6 mottok 111 880 personer sykepenger i 2009, og 109 739 av disse er under 67 år og er i SFP året etter. Et flertall av sykepengemottakerne i 2009 er sysselsatt året etter, 82 992 personer. Dette utgjør 75,6 prosent av de 109 739 personene som er med i SFP og under 67 år i 2010. Hvis vi setter grensen for å delta i arbeidslivet ved om man er sysselsatt eller ikke, var de resterende 26 747 av mottakerne av sykepenger i 2009 ikke lenger deltakere i arbeidslivet i 2010. Hvis vi også regner helt registrert ledige som deltakere i arbeidslivet, var 23 510 av mottakerne av sykepenger i 2009 ikke lenger deltakere i arbeidslivet i 2010. Hvis vi i tillegg inkluderer andre arbeidssøkere blir tallet 21 037 personer, og hvis vi også inkluderer de under utdanning som deltakere i arbeidslivet blir tallet redusert til 18 897 personer. 14 833 (13,5 prosent) mottok sykepenger, arbeidsavklaringspenger eller varig uførestønad i 2010.

4.3. Hvor mange personer mottar velferdsytelser og deltar ikke i arbeidslivet?

Tabell 7 nedenfor viser hvor mange personer som mottar en ytelse som er sysselsatt, registrert helt ledige, andre arbeidssøkere, under utdanning, eller ingen av delene. I kategorien ”andre arbeidssøkere” inngår personer som tar del i *ordinære tiltak (ikke nedsatt arbeidsevne)* eller har *nedsatt arbeidsevne og er på tiltak*, samt personer som mottar ytelsene individstønad, dagpenger eller introduksjonsstønad.

Som en ser av tabell 7 er en stor andel av de som mottar sykepenger samtidig sysselsatt. Flertallet av de som mottar dagpenger er arbeidssøkere, og de fleste mottakerne av varig uføretrygd og AFP tilhører restgruppen som verken er sysselsatt, arbeidssøkere eller under utdanning. Mottakerne av attføringspenger fordeler seg derimot mer likt på sysselsettings-, arbeidssøker-, utdannings- og restgruppen. Se vedlegget for tilsvarende tabeller for forskjellige aldersgrupper.

65 prosent av dem som mottar kontantstøtte er sysselsatte. Det at så mange av kontantstøttmottakerne er i jobb kan ha sammenheng med bruk av annen barnepass en barnehage. I tillegg kan begge foreldre søke om kontantstøtte uavhengig av hvem som er hjemme for å passe barnet. Ytelsen går til husholdningen, men det er den personen som har søkt og som mottar kontantstøtten som blir registrert som mottaker av ytelsen i SFP. Vel halvparten av de som mottar enslig forsørgerstønad er sysselsatt, mens over halvparten av sosialhjelpsmottakerne tilhører restgruppen. Sosialhjelp er, som kontantstøtte, en ytelse som gis til husholdningen. Tilsvarende som ved kontantstøtte er det den personen i husholdningen som søker og mottar sosialhjelp som blir registrert som mottaker av denne ytelsen i SFP.

Tabell 7. Personer (15-66 år) på velferdsordninger, etter om de er sysselsatt, registrert helt arbeidsledige, andre arbeidssøkere¹, under utdanning eller ingen av delene. 2009

	Antall personer som mottar en ytelse (prioritert)	Herav (i prioritert rekkefølge fra venstre)					
		I arbeidsstyrken			Utenfor arbeidsstyrken		
		Sysselsatte	Registrert helt arbeidsledige	Andre arbeidssøkere ¹	Under utdanning	Rest	
I alt	Antall 778 923 Prosent 100,0	308 831 39,6	42 233 5,4	57 681 7,4	12 518 1,6	357 660 45,9	
Dagpenger, individstønad, m.m. ²	Antall 83 633 Prosent 100,0	27 232 32,6	31 704 37,9	24 697 29,5	- -	- -	
Sykepenger fra folketrygden	Antall 110 312 Prosent 100,0	105 262 95,4	1 135 1,0	351 0,3	121 0,1	3 443 3,1	
Andre helserelaterte ytelser i alt	Antall 439 566 Prosent 100,0	117 021 26,6	3 168 0,7	31 234 7,1	4 210 1,0	283 933 64,6	
Attføringspenger	Antall 55 612 Prosent 100,0	13 552 24,4	1 850 3,3	26 705 48,0	1 057 1,9	12 448 22,4	
Annen attføring (rehabilitering)	Antall 50 204 Prosent 100,0	19 824 39,5	782 1,6	823 1,6	960 1,9	27 815 55,4	
Tidsbegrensa uførestønad	Antall 46 977 Prosent 100,0	14 115 30,0	185 0,4	501 1,1	508 1,1	31 668 67,4	
Varig uførestønad ³	Antall 286 773 Prosent 100,0	69 530 24,2	351 0,1	3 205 1,1	1 685 0,6	212 002 73,9	
Etterlattepensjon	Antall 24 452 Prosent 100,0	14 195 58,1	149 0,6	31 0,1	4 006 16,4	6 071 24,8	
AFP	Antall 47 613 Prosent 100,0	11 919 25,0	- -	7 0,0	56 0,1	35 631 74,8	
Kontantstøtte	Antall 28 039 Prosent 100,0	18 344 65,4	556 2,0	72 0,3	644 2,3	8 423 30,0	
Enslig forsørgerstønad	Antall 16 469 Prosent 100,0	9 522 57,8	794 4,8	294 1,8	2 357 14,3	3 502 21,3	
Sosialhjelp	Antall 28 839 Prosent 100,0	5 336 18,5	4 727 16,4	995 3,5	1 124 3,9	16 657 57,8	

¹ Her inngår ordinære tiltak (ikke nedsatt arbeidsevne), individstønad, dagpenger, introduksjonsstønad, og nedsatt arbeidsevne på tiltak

² Her inngår også introduksjonsstønad

³ Her inngår også foreløpig uførestønad

Til sammen er 308 831 personer (39,6 prosent) av de som mottar ytelser også sysselsatt, og 42 233 er registrert helt arbeidsledige.⁹ Begge disse gruppene er i arbeidsstyrken siden definisjonen av denne innbefatter både sysselsatte og arbeidsledige. Hvis vi tar utgangspunkt i at det bare er de sysselsatte som deltar i arbeidslivet, er det 470 092 personer som mottar velferdsytelser og ikke deltar i arbeidslivet. Men hvis vi tar utgangspunkt i at de 42 233 registrert helt ledige også deltar i arbeidslivet, slik at deltakelse i arbeidslivet er ensbetydende med å være i arbeidsstyrken, er 427 859 personer mottakere av velferdsordninger og utenfor arbeidslivet. Det vil imidlertid kunne være slik at noen av de registrert helt ledige aldri får jobb og slik sett ikke deltar i arbeidslivet.

I kategorien *andre arbeidssøkende* inngår personer som tar del i tiltak og/eller mottar ytelser med det som mål at de skal komme i arbeid. Også her kan det være slik at noen av dem aldri får jobb. Hvis en likevel tar utgangspunkt i at denne gruppen deltar i arbeidslivet, er 370 178 personer mottakere av velferdsytelser og utenfor arbeidslivet.

⁹ Personer kan ha flere statuser samtidig. I tabell 7 er alle som er sysselsatt trukket ut først, fulgt av personer som er arbeidssøkere eller på tiltak, og deretter personer under utdanning. En person som både er registrert helt arbeidsledig og er under utdanning plasseres med andre ord i gruppen for registrert helt arbeidsledig.

De 12 518 personene som mottar en ytelse og er under utdanning kan ses som personer som øker sin kompetanse og forbereder seg til arbeidslivet. Sett på denne måten vil sannsynligvis relativt mange av disse komme inn i arbeidslivet på et senere tidspunkt. Hvis vi behandler dem som deltakere i arbeidslivet i tillegg til de ovennevnte gruppene, er 357 660 personer mottakere av velferdsytelser og utenfor arbeidslivet.

I forrige kapittel så vi hvor stor andel av personene som mottok sykepenges i 2009 som var utenfor arbeidslivet i 2010. Dette utgjorde 26 747 personer hvis en definerer kun sysselsatte som innenfor arbeidslivet og 23 510 personer hvis vi også tar med de som er registrert helt arbeidsledige. Legger en disse til tallene for de utenfor arbeidslivet i 2009, er 496 839 utenfor om en definerer kun sysselsatte som deltakere i arbeidslivet. Tilsvarende er 451 369 personer utenfor om en i tillegg definerer de som er registrert helt arbeidsledige som innenfor arbeidslivet.

I kapittel 3 gjorde vi en vurdering av hvor omfattende manglende utmelding fra Aa-registeret kan være. Ifølge kontrollene var 9,4 prosent av *lønnstakere heltid* eller *-deltid* med varig uførestønad (100 prosent uføregrad), og 3,3 prosent av *lønnstakere heltid* eller *-deltid* med AFP utmeldt fra Aa-registeret fem uker senere. Vi trakk også frem at mangelfulle dateringer i LTO og selvangivelsesregisteret, ulike referanseperioder i Arena og SFP og forsinkede utbetalinger av ytelser kunne bidra til at personer feilaktig blir registrert som både sysselsatt og som mottakere av ytelser. Konklusjonen var at vi av kvalitetshensyn kunne trekke fra omtrent 10 000 personer fra tallet på sysselsatte.

Hvis en legger disse 10 000 personene til tallet over personer utenfor arbeidslivet, er 506 839 personer utenfor arbeidslivet og mottakere av velferdsytelser hvis kun sysselsatte regnes som innenfor arbeidslivet og 451 369 personer er utenfor hvis vi regner registrert helt arbeidsledige som deltakere i arbeidslivet.

Hvis vi også regner andre arbeidssøkere som deltakere i arbeidslivet, tar høyde for kvalitetsvurderingene nevnt ovenfor og at noen av de på sykepenges forsvinner ut, er 401 215 personer mottakere av ytelser og utenfor arbeidslivet. Tilsvarende er 386 557 personer utenfor og mottakere av velferdsytelser hvis de under utdanning i tillegg regnes som deltakere i arbeidslivet.

4.4. Hvor mye arbeider de som mottar ytelser og er sysselsatt?

Nesten 40 prosent av de som mottar ytelser er altså sysselsatt, og sysselsatte regnes som innenfor arbeidslivet. Noen personer jobber imidlertid lite og har hovedinntektskilden sin fra ytelser, mens andre jobber mye og mottar en liten ytelse. Noen vil kanskje mene at de som jobber mye i større grad enn de som jobber lite er innenfor arbeidslivet. Dette diskuteres ikke videre her, men for å gi et bilde av hvor mye personer som både mottar ytelser og er sysselsatt arbeider, presenterer vi en oversikt over avtalt arbeidstid for sysselsatte som mottar velferdsytelser.

Tabell 8. Sysselsatte (15-66 år) på velferdsordninger etter avtalt arbeidstid. 2009

	Antall				Prosent			
	I alt	30 timer og mer	20-29 timer	1-19 timer	I alt	30 timer og mer	20-29 timer	1-19 timer
I alt	308 831	152 950	37 145	118 736	100,0	49,5	12,0	38,4
Dagpenger, introduksjons eller individstønad .	27 232	14 553	2 238	10 441	100,0	53,4	8,2	38,3
Sykepenger fra folketrygden	105 262	79 165	11 019	15 078	100,0	75,2	10,5	14,3
Attføringspenger	13 552	4 737	1 480	7 335	100,0	35,0	10,9	54,1
Annen attføring (rehabilitering)	19 824	9 847	2 179	7 798	100,0	49,7	11,0	39,3
Tidsbegrensa uførestønad	14 115	2 672	1 467	9 976	100,0	18,9	10,4	70,7
Varig uførestønad ¹	69 530	13 290	6 086	50 154	100,0	19,1	8,8	72,1
Etterlattepensjon	14 195	7 600	2 889	3 706	100,0	53,5	20,4	26,1
AFP	11 919	5 146	3 632	3 141	100,0	43,2	30,5	26,4
Kontantstøtte	18 344	8 842	3 951	5 551	100,0	48,2	21,5	30,3
Enslig forsørgerstønad	9 522	4 926	1 598	2 998	100,0	51,7	16,8	31,5
Sosialhjelp	5 336	2 172	606	2 558	100,0	40,7	11,4	47,9

¹ Her inngår også foreløpig uførestønad.

Når en ser alle ytelsene samlet, har nesten halvparten av de som mottar ytelse og er sysselsatt en arbeidstid på 30 timer eller mer per uke. Et betydelig flertall av de som mottar sykepenger jobber 30 timer eller mer, mens et flertall av de som mottar varig uføretrygd arbeider fra 1 til og med 19 timer i uka. Hvis en utelukker de som mottar sykepenger eller varig uførestønad, arbeider 45 prosent av de som mottar ytelse og er sysselsatt 30 timer eller mer.

I dette kapitlet har vi sett på hvor mange av ytelsesmottakerne som er sysselsatte, arbeidssøkere og under utdanning, og hvor mange som tilhører restgruppen som verken er sysselsatt, arbeidssøkere eller under utdanning. Ytelsesmottakerne som er sysselsatt eller arbeidssøkere kan som nevnt oppfattes som innenfor arbeidsstyrken, og det er grunn til å tro at en del av personene som tar utdanning er på vei inn i arbeidsstyrken.

I det neste kapitlet vil vi fokusere på den gruppen som verken er i arbeidsstyrken eller på vei inn i arbeidsstyrken. Disse er verken sysselsatt, arbeidssøkende eller under utdanning ifølge SFP. Denne gruppen kobles med Arbeidskraftundersøkelsen for å få opplysninger om hvor nært arbeidslivet de selv oppfatter seg som å være.

5. Ytelsesmottakere som verken er sysselsatt, arbeidssøkere eller under utdanning ifølge SFP

I dette kapitlet tar vi for oss de som mottar en ytelse og som verken er sysselsatt, registrert helt arbeidsledige, andre arbeidssøkere eller under utdanning ifølge SFP. Det vil si de som havnet i restkolonnen i tabell 7, i alt 357 660 personer. Av disse var 1 937 med i Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) for 4. kvartal 2009. Ved å bruke registerdata har vi sett at denne gruppen av ytelsesmottakerne ikke var deltakere i arbeidslivet, verken ved å jobbe, ved å ta del i tiltak og/eller motta ytelser med arbeidsdeltakelse som mål eller ved å være under utdanning. Vi vet imidlertid ikke om mange av dem eventuelt hadde et ønske om arbeid eller om de var arbeidsledige etter den formelle definisjonen nevnt under punkt 2.1. Dette kan AKU gi svar på. Ved å se hva denne gruppen av ytelsesmottakere svarte i AKU, kan vi få en indikasjon på hvor nært knyttet til arbeidslivet de er ifølge AKUs definisjoner, og hvor nært knyttet til arbeidslivet de selv anser seg å være. Nærmere bestemt ser vi på om de i AKU blir definert som sysselsatt eller arbeidssøker og hvor mange som ønsker eller nylig har forsøkt å få arbeid. Aller først vil vi si litt om koblingen vi har gjort mellom SFP og AKU.

5.1. Kobling mellom SFP og AKU

I SFP er referansetidspunktet satt til den tredje uka i november. AKU er en utvalgsundersøkelse som pågår hele året, men som gir kvartalsvise tall. For å ha likest mulig referansetidspunkt har vi derfor koblet SFP for 2009 med AKU for 4. kvartal 2009. Som nevnt var det 357 660 personer som ifølge SFP verken er sysselsatt, arbeidssøker eller under utdanning i 2009. I 4. kvartal det året var 1 937 av disse med i AKU. Vi forutsetter her at disse 1 937 respondentene i AKU representerer alle de 357 660 personene som vi ønsker å si noe om. I gjennomsnitt representerer dermed hver av disse respondentene 187 personer. Dette ligger ganske nært den gjennomsnittlige oppblåsningsfaktoren i AKU. Denne varierer imidlertid etter kjønn, alder m.m.

Når man kobler SFP og AKU kan man på forhånd forvente visse avvik, hovedsakelig grunnet ulike kilder til dataene, ulike referanseperioder (alle ukene i kvartalet i AKU) og ulike definisjoner av arbeidsledige (Nerland et al. 2011: 21-22). I AKU blir en person klassifisert som arbeidsledig ut fra kriterier om arbeidssøking og tilgjengelighet, mens tilsvarende status i SFP (registrert helt arbeidsledig) fastsettes på bakgrunn av registrert helt arbeidsledige hos NAV. Avvik på individnivå er derfor å forvente. Når det gjelder sysselsetting, kan det oppstå avvik mellom AKU og SFP fordi registerstatistikken bare vil fange opp sysselsetting blant personer med arbeidssted i Norge. Hvis en person f.eks. bor i Østfold og arbeider i Sverige, så vil han eller hun bli fanget opp som sysselsatt i AKU, mens samme person i registerdata vil fremstå som ikke-sysselsatt.

Siden vi på forhånd kan forvente visse avvik mellom SFP og AKU med hensyn til tilknytning til arbeidsmarkedet, kan en person som er utenfor arbeidsstyrken i SFP (verken sysselsatt eller arbeidsledig ifølge SFP) være i arbeidsstyrken i AKU (sysselsatt eller arbeidsledig ifølge AKU) eller visa versa. I tabellen som viser resultatene av koblingen (tabell 9) viser vi derfor også andelen som er henholdsvis sysselsatt ifølge AKU eller arbeidsledig ifølge AKU, selv om altså *ingen av personene er sysselsatt eller arbeidsledig ifølge SFP*. Dette behøver altså ikke være et resultat av dårlig datakvalitet, men kan i hovedsak forklares på bakgrunn av de ovennevnte faktorene. De er likevel inkludert i tabellen siden gruppen vi ser på (populasjonen) defineres på bakgrunn av hvilken status de har i SFP. Det er også verdt å påpeke i denne sammenheng at nivåtallene på landsnivå når det gjelder sysselsatte stemmer overens i SFP og AKU siden produksjonen av registerbasert sysselsettingsstatistikk tilpasser seg nivået i AKU (Nerland et al. 2011: 21).

I omtalen av tabellen begrenser vi oss til å omtale de som ifølge AKU er arbeidssøkere og de som ifølge AKU er utenfor arbeidsstyrken, og altså *ikke* de som ifølge AKU er sysselsatte. Begrunnelsen for dette er at nivåtallene for på landsnivå når det gjelder sysselsatte stemmer overens i SFP og AKU som følge av tilpasningen som blir gjort i den registerbaserte sysselsettingsstatistikken, mens det samme ikke blir gjort når det gjelder arbeidssøkerne. Siden definisjonen av arbeidssøker i AKU er forskjellig fra den i SFP, kommenterer vi spesielt denne gruppen. Som følge av forskjellen i de to definisjonene er det nemlig fullt mulig å være definert som arbeidssøker i AKU uten å være definert som det samme i SFP.

Gruppen vi tar for oss i dette kapitlet er altså **personer (15-66 år) på utvalgte velferdsordninger som verken er sysselsatt, registrert helt arbeidsledig, andre arbeidssøkere¹⁰ eller under utdanning ifølge SFP**. Det vil si personene i kolonnen lengst til høyre i tabell 7.

Det er også tidligere gjort analyser av samsvaret mellom status og hovedsakelig virksomhet i AKU (4. kvartal) og status i SFP (november) blant personer som har svart i AKU (Nerland et al. 2011: 21-22). Et av resultatene fra disse analysene var at det store flertallet av AKU-respondentene hadde sammenfallende status i AKU og SFP når det gjaldt å være enten i eller utenfor arbeidsstyrken.

5.2. Ønsker de eller forsøker de å få arbeid?

Alle respondentene i AKU som ikke jobber blir spurt om de har forsøkt å få arbeid det siste året og deretter, hvis de svarer bekreftende på dette, om de har forsøkt i løpet av de siste fire ukene. En del av de som svarer ja på spørsmålet om de har forsøkt de siste fire ukene blir klassifisert som arbeidssøker i AKU, dersom de også tilfredsstiller kravet om å være tilgjengelig for arbeid innen to uker. Disse havner i kategorien ”arbeidssøker” og er dermed innenfor arbeidsstyrken i AKU. Alle de som ikke har forsøkt å få arbeid (uavhengig av tidspunkt) blir spurt om de likevel ønsker et arbeid.

I dette kapitlet skal vi altså se på i hvilken grad personer som ikke deltar i arbeidslivet ifølge SFP blir definert som arbeidssøkere i AKU og hva de som havner utenfor arbeidsstyrken i AKU svarer på de ovennevnte spørsmålene om ønske om/forsøk på å få arbeid. Vi har slått disse spørsmålene sammen til to kategorier, slik at den ene kategorien består av personer som enten har forsøkt å få arbeid de siste fire ukene eller ønsker arbeid og den andre av personer som verken har forsøkt å få arbeid de siste fire ukene eller ikke ønsker arbeid (se tabell 9).

Vi har utelatt mottakere av sykepenger, etterlattepensjon og enslig forsørgerstønad i tabell 9, men de er med i gruppen for i alt. Årsaken til at vi har utelatt å ha dem med som egne grupper i tabellen var at det var svært få respondenter i AKU som verken var sysselsatt, registrert helt arbeidsledige, andre arbeidssøkere eller under utdanning ifølge SFP og som mottok hver av disse tre velferdsytelsene.

I tabell 7 så vi at gruppen av ytelsesmottakere som verken er sysselsatt, arbeidssøkere eller under utdanning ifølge SFP besto av nesten 358 000 personer. I tabell 9 ser vi at 1,6 prosent (vektet) av de 1 937 AKU-respondentene som representerer alle de omtrent 358 000 ytelsesmottakerne det her er snakk om, ble definert som arbeidssøkere i AKU. Koblingen med AKU tyder dermed på at i underkant av 6 000 av denne gruppen av ytelsesmottakere var arbeidssøkere etter definisjonen der. Videre hadde 10 prosent av dem ønske om arbeid eller forsøkt å få arbeid siste 4 uker ifølge AKU, noe som tilsvarer nesten 36 000 personer.

¹⁰ Her inngår *ordinære tiltak (ikke nedsatt arbeidsevne)*, individstønad, dagpenger, introduksjonsstønad, og *nedsatt arbeidsevne på tiltak*

Tabell 9. Personer (15-66 år) på utvalgte velferdsordninger (i prioritert rekkefølge) som verken er sysselsatt, arbeidssøker¹ eller under utdanning ifølge SFP, etter status i AKU og ønske om/forsøk på å få arbeid (AKU). Prosent. 4. kvartal 2009

Velferdsordning (SFP)	Antall respon- denter i AKU	I alt	Prosent (vektet)				
			Innenfor arbeidsstyrken i AKU		Utenfor arbeidsstyrken i AKU, fordelt etter ønske om/forsøk på å få arbeid (AKU)		
			Sysselsatt	Arbeidssøker	Ønsker arbeid ⁴	Ønsker ikke arbeid	Uoppgitt
I alt ²	1 937	100,0	7,2	1,6	10,0	80,3	0,9
Attføringspenger	66	100,0	16,2	9,0	26,4	46,1	2,4
Annen attføring	128	100,0	28,5	3,1	16,3	47,4	4,8
Tidsbegrensa uførestønad	160	100,0	3,9	1,0	14,1	80,4	0,7
Varig uførestønad ³	1 204	100,0	4,1	0,5	7,8	87,2	0,4
AFP	240	100,0	3,2	0,3	3,7	92,2	0,6
Kontantstøtte	45	100,0	13,9	4,2	13,1	64,0	4,9
Sosialhjelp	43	100,0	7,5	10,6	26,5	55,5	.

¹ Her inngår registrert helt ledig, ordinære tiltak (ikke nedsatt arbeidsevne), individstønad, dagpenger, introduksjonsstønad, og nedsatt arbeidsevne på tiltak.

² Her inngår også mottakere av sykepenger, etterlattepensjon og enslig forsørgerstønad.

³ Her inngår også foreløpig uførestønad.

⁴ Her inngår også de som har forsøkt å få arbeid de siste 4 ukene.

Vi ser at det store flertallet av mottakerne av AFP, varig uførestønad og tidsbegrensa uførestønad verken var arbeidssøkere ifølge AKU eller hadde forsøkt å få arbeid eller ønsker arbeid. I tabell 7 ser vi at det var omtrent 212 000 mottakere av varig uførestønad i restgruppen, slik at disse mottakerne utgjorde flertallet av alle de som havnet i denne kategorien. Resultatet fra koblingen med AKU tyder på at kun 1 000 (0,5 prosent) av disse 212 000 var arbeidssøkere ifølge AKU og at i underkant av 17 000 (7,8 prosent) av dem ønsket arbeid.

Når det gjelder mottakere av attføringspenger, som utgjorde i overkant av 12 000 personer ifølge tabell 7, får 9 prosent status som arbeidssøkere i AKU (tabell 9). Dette tilsvarer dermed om lag 1 000 personer. Av de på attføring hadde 26,4 prosent, altså i overkant av 3 000 personer, ønske om arbeid. Blant de nesten 28 000 på annen attføring (tabell 7) var 3,1 prosent arbeidssøkere ifølge AKU (tabell 9), noe som tilsvarer nesten 1 000 personer. Videre hadde 16,3 prosent, eller knapt 5 000 personer, ønske om arbeid. Mottakerne av attføringspenger og de på annen attføring skiller seg altså noe ut fra flere av de andre gruppene som vi her ser på, men de utgjør altså et ganske lite mindretall av totalen på nesten 358 000 personer.

En annen gruppe som også skiller seg ut men som utgjør et enda mindretall av populasjonen, er mottakerne av kontantstøtte. Denne gruppen utgjorde ifølge tabell 7 i overkant av 8 000 personer. I tabell 9 ser vi at 13,1 prosent hadde ønske om arbeid. Dette tilsvarer i overkant av 1 000 personer. Svært få ble definert som arbeidssøkere i denne gruppen.

Mottakerne av sosialhjelp utgjør heller ingen stor gruppe i denne sammenhengen, men også denne gruppen skiller seg fra flertallet i gruppen av mottakere av velferdsytelser som verken er sysselsatt, arbeidssøker eller under utdanning ifølge SFP. I tabell 7 så vi at denne gruppen besto av nesten 17 000 personer. I tabell 9 ser vi at 10,6 prosent, som dermed tilsvarer nesten 2 000 personer, fikk status som arbeidssøkere i AKU. Videre ønsket 26,5 prosent arbeid, eller nesten 4 000 personer.

Koblingen med AKU tyder altså på at det ikke er store grupper av mottakere av velferdsordninger og som verken er sysselsatt, arbeidssøker eller under utdanning ifølge SFP og som ifølge AKU enten er arbeidssøkere eller har et ønske om arbeid. Vi så at 6 000 av dem var arbeidssøkere ifølge AKU og at 36 000 ønsket arbeid. Det store flertallet, omtrent 287 000 personer (80,3 prosent), var utenfor arbeidsstyrken også ifølge AKU og hadde ikke ønske om arbeid.

Litteratur

Dølvik, T., Nadim M. og Nielsen R.(2008): *Levekår og sosialhjelp. Hopning av levekårsproblemer blant individer og kommuner – effekt på sosialhjelpsutgifter*. Fafo-rapport 2008:02. <http://www.fafo.no/pub/rapp/20044/20044.pdf>

NAV (2009): *Avtalefestet pensjon. Flere velger gradert AFP*. <http://www.nav.no/Om+NAV/Tall+og+analyse/Pensjon/Avtalefestet+pensjon/Avtalefestet+pensjon/Flere+velger+gradert+AFP.186972.cms>

NAV (2012): *Misbruksstatistikk. Høgaste svindelbeløp nokon gong*. <http://www.nav.no/Om+NAV/Tall+og+analyse/Annen+statistikk/Misbruksstatistikk/Misbruksstatistikk/H%C3%B8gaste+svindelbel%C3%B8pet+nokon+gong.300605.cms>

Nerland, Sølve Mikal, Aurdal, Per Svein og Horgen, Eirik Herstad (2011): *System for persondata –versjon 9. Dokumentasjon av årgangene 2008-2009*. Notater 47/2011, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/emner/06/90/notat_201147/notat_201147.pdf

Duell, N., S. Singh and P. Tergeist (2009). *Activation Policies in Norway*. OECD Social, Employment and Migration Working Papers, No. 78, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/226388712174>

Vedlegg

Tabell A. Personer (15-29 år) på velferdsordninger, etter om de er sysselsatt, arbeidssøkende¹, under utdanning eller ingen av delene. 2009

		Antall personer som mottar en ytelse (prioritert)	Herav (i prioritert rekkefølge fra venstre)				
			I arbeidsstyrken		Utenfor arbeidsstyrken		
			Sysselsatte	Registrert helt arbeidsledige	Andre arbeidssøkende ¹	Under utdanning	Rest
I alt	Antall	111 002	41 138	13 547	20 282	9 131	26 904
	Prosent	100	37,1	12,2	18,3	8,2	24,2
Dagpenger ²⁾	Antall	27 805	6 840	9 704	11 261	-	-
	Prosent	100	24,6	34,9	40,5	-	-
Sykepenger fra folketrygden	Antall	16 335	15 251	238	89	48	709
	Prosent	100	93,4	1,5	0,5	0,3	4,3
Andre helserelevante ytelser i alt	Antall	31 234	5 877	527	8 226	2 257	14 347
	Prosent	100	18,8	1,7	26,3	7,2	45,9
Attføringspenger	Antall	12 838	2 556	295	7 148	424	2 415
	Prosent	100	19,9	2,3	55,7	3,3	18,8
Annøn attføring (rehabilitering)	Antall	7 006	1 220	172	245	544	4 825
	Prosent	100	17,4	2,5	3,5	7,8	68,9
Tidsbegrensa uførestønad	Antall	3 513	434	25	137	202	2 715
	Prosent	100	12,4	0,7	3,9	5,8	77,3
Varig uførestønad ³⁾	Antall	7 877	1 667	35	696	1 087	4 392
	Prosent	100	21,2	0,4	8,8	13,8	55,8
Etterlattepensjon	Antall	5 469	1 059	20	11	3 951	428
	Prosent	100	19,4	0,4	0,2	72,2	7,8
Kontantstøtte	Antall	10 368	6 175	248	38	396	3 511
	Prosent	100	59,6	2,4	0,4	3,8	33,9
Enslig forsørgerstønad	Antall	7 977	3 651	401	142	1 589	2 194
	Prosent	100	45,8	5	1,8	19,9	27,5
Sosialhjelp	Antall	11 814	2 285	2 409	515	890	5 715
	Prosent	100	19,3	20,4	4,4	7,5	48,4

¹ Her inngår ordinære tiltak (ikke nedsatt arbeidsevne), individstønad, dagpenger og introduksjonsstønad.² Her inngår også introduksjonsstønad og individstønad. ³ Her inngår også foreløpig uførestønad.³ Her inngår også foreløpig uførestønad.

Tabell B. Personer (30-39 år) på velferdsordninger, etter om de er sysselsatt, arbeidssøkende¹, under utdanning eller ingen av delene. 2009

		Antall personer som mottar en ytelse (prioritert)	Herav (i prioritert rekkefølge fra venstre)				
			I arbeidsstyrken		Utenfor arbeidsstyrken		
			Sysselsatte	Registrert helt arbeidsledige	Andre arbeidssøkende ¹	Under utdanning	Rest
I alt	Antall	132 602	63 166	11 678	16 942	1 897	38 919
	Prosent	100,0	47,6	8,8	12,8	1,4	29,4
Dagpenger ²	Antall	23 469	7 654	9 076	6 739	-	-
	Prosent	100,0	32,6	38,7	28,7	-	-
Sykepenger fra folketrygden	Antall	26 211	24 749	300	116	38	1 008
	Prosent	100,0	94,4	1,1	0,4	0,1	3,8
Andre helserelevante ytelser i alt	Antall	53 759	14 127	756	9 710	803	28 363
	Prosent	100,0	26,3	1,4	18,1	1,5	52,8
<i>Attføringspenger</i>	Antall	16 460	3 863	450	8 600	316	3 231
	Prosent	100,0	23,5	2,7	52,2	1,9	19,6
<i>Annen attføring (rehabilitering)</i>	Antall	10 815	3 688	232	239	195	6 461
	Prosent	100,0	34,1	2,1	2,2	1,8	59,7
<i>Tidsbegrensa uførestønad</i>	Antall	10 794	2 461	44	182	145	7 962
	Prosent	100,0	22,8	0,4	1,7	1,3	73,8
<i>Varig uførestønad³</i>	Antall	15 690	4 115	30	689	147	10 709
	Prosent	100,0	26,2	0,2	4,4	0,9	68,3
Etterlattepensjon	Antall	567	389	11	7	20	140
	Prosent	100,0	68,6	1,9	1,2	3,5	24,7
Kontantstøtte	Antall	15 001	10 313	257	31	224	4 176
	Prosent	100,0	68,7	1,7	0,2	1,5	27,8
Enslig forsørgerstønad	Antall	6 634	4 531	288	114	670	1 031
	Prosent	100,0	68,3	4,3	1,7	10,1	15,5
Sosialhjelp	Antall	6 961	1 403	990	225	142	4 201
	Prosent	100,0	20,2	14,2	3,2	2,0	60,4

¹ Her inngår ordinære tiltak (ikke nedsatt arbeidsevne), individstønad, dagpenger og introduksjonsstønad.² Her inngår også introduksjonsstønad og individstønad. 3) Her inngår også foreløpig uførestønad.³ Her inngår også foreløpig uførestønad.

Tabell C. Personer (40-49 år) på velferdsordninger, etter om de er sysselsatt, arbeidssøkende¹, under utdanning eller ingen av delene. 2009

		Antall personer som mottar en ytelse (prioritert)	Herav (i prioritert rekkefølge fra venstre)				
			I arbeidsstyrken		Utenfor arbeidsstyrken		
			Sysselsatte	Registrert helt arbeidsledige	Andre arbeidssøkende ¹	Under utdanning	Rest
I alt	Antall	146 665	66 032	8 678	13 055	968	57 932
	Prosent	100,0	45,0	5,9	8,9	0,7	39,5
Dagpenger ²)	Antall	17 324	6 504	6 553	4 267	-	-
	Prosent	100,0	37,5	37,8	24,6	-	-
Sykepenger fra folketrygden	Antall	27 887	26 686	277	94	28	802
	Prosent	100,0	95,7	1,0	0,3	0,1	2,9
Andre helserelevante ytelser i alt	Antall	88 876	26 833	897	8 469	722	51 955
	Prosent	100,0	30,2	1,0	9,5	0,8	58,5
Attføringspenger	Antall	15 965	4 252	519	7 283	241	3 670
	Prosent	100,0	26,6	3,3	45,6	1,5	23,0
Annen attføring (rehabilitering)	Antall	13 665	5 654	225	195	158	7 433
	Prosent	100,0	41,4	1,6	1,4	1,2	54,4
Tidsbegrensa uførestønad	Antall	18 022	5 661	68	132	124	12 037
	Prosent	100,0	31,4	0,4	0,7	0,7	66,8
Varig uførestønad ³)	Antall	41 224	11 266	85	859	199	28 815
	Prosent	100,0	27,3	0,2	2,1	0,5	69,9
Etterlattepensjon	Antall	2 311	1 818	17	6	24	446
	Prosent	100,0	78,7	0,7	0,3	1,0	19,3
Kontantstøtte	Antall	2 583	1 786	47	3	24	723
	Prosent	100,0	69,1	1,8	0,1	0,9	28,0
Enslig forsørgerstønad	Antall	1 778	1 289	105	35	96	253
	Prosent	100,0	72,5	5,9	2,0	5,4	14,2
Sosialhjelp	Antall	5 906	1 116	782	181	74	3 753
	Prosent	100,0	18,9	13,2	3,1	1,3	63,5

¹ Her inngår ordinære tiltak (ikke nedsatt arbeidsevne), individstønad, dagpenger og introduksjonsstønad.

² Her inngår også introduksjonsstønad og individstønad. 3) Her inngår også foreløpig uførestønad.

³ Her inngår også foreløpig uførestønad.

Tabell D. Personer (50-61 år) på velferdsordninger, etter om de er sysselsatt, arbeidssøkende¹, under utdanning eller ingen av delene. 2009

		Antall personer som mottar en ytelse (prioritert)	Herav (i prioritert rekkefølge fra venstre)					Rest
			I arbeidsstyrken		Utenfor arbeidsstyrken			
			Sysselsatte	Registrert helt arbeidsledige	Andre arbeidssøkende ¹	Under utdanning		
I alt	Antall	220 929	92 478	6 338	6 780	394	114 939	
	Prosent	100,0	41,9	2,9	3,1	0,2	52,0	
Dagpenger ²	Antall	11 986	5 098	4 703	2 185	-	-	
	Prosent	100,0	42,5	39,2	18,2	-	-	
Sykepenger fra folketrygden	Antall	31 171	30 164	263	51	7	686	
	Prosent	100,0	96,8	0,8	0,2	0,0	2,2	
Andre helsesrelaterte ytelser i alt	Antall	165 282	49 635	859	4 469	359	109 960	
	Prosent	100,0	30,0	0,5	2,7	0,2	66,5	
Attføringspenger	Antall	9 628	2 671	520	3 479	72	2 886	
	Prosent	100,0	27,7	5,4	36,1	0,7	30,0	
Annen attføring (rehabilitering)	Antall	15 680	7 685	140	138	61	7 656	
	Prosent	100,0	49,0	0,9	0,9	0,4	48,8	
Tidsbegrensa uførestønad	Antall	14 333	5 424	48	50	36	8 775	
	Prosent	100,0	37,8	0,3	0,3	0,3	61,2	
Varig uførestønad ³	Antall	125 641	33 855	151	802	190	90 643	
	Prosent	100,0	26,9	0,1	0,6	0,2	72,1	
Etterlattepensjon	Antall	8 964	6 996	41	4	10	1 913	
	Prosent	100,0	78,0	0,5	0,0	0,1	21,3	
Kontantstøtte	Antall	84	69	:	:	:	12	
	Prosent	100,0	82,1	:	:	:	14,3	
Enslig forsørgerstønad	Antall	79	50	:	:	:	24	
	Prosent	100,0	63,3	:	:	:	30,4	
Sosialhjelp	Antall	3 363	466	469	68	16	2 344	
	Prosent	100,0	13,9	13,9	2,0	0,5	69,7	

¹ Her inngår ordinære tiltak (ikke nedsatt arbeidsevne), individstønad, dagpenger og introduksjonsstønad.² Her inngår også introduksjonsstønad og individstønad. 3) Her inngår også foreløpig uførestønad.³ Her inngår også foreløpig uførestønad.

Tabell E. Personer (62-66 år) på velferdsordninger, etter om de er sysselsatt, arbeidssøkende¹, under utdanning eller ingen av delene. 2009

		Antall personer som mottar en ytelse (prioritert)	Herav (i prioritert rekkefølge fra venstre)				
			I arbeidsstyrken		Utenfor arbeidsstyrken		
			Sysselsatte	Registrert helt arbeidsledige	Andre arbeidssøkende ¹	Under utdanning	Rest
I alt		167 725	46 017	1 992	622	128	118 966
	Prosent	100,0	27,4	1,2	0,4	0,1	70,9
Dagpenger ²	Antall	3 049	1 136	1 668	245	-	-
	Prosent	100,0	37,3	54,7	8,0	-	-
Sykepenger fra folketrygden	Antall	8 708	8 412	57	1	-	238
	Prosent	100,0	96,6	0,7	0,0	-	2,7
Andre helserelevante ytelser i alt	Antall	100 415	20 549	129	360	69	79 308
	Prosent	100,0	20,5	0,1	0,4	0,1	79,0
Attføringspenger	Antall	721	210	66	195	4	246
	Prosent	100,0	29,1	9,2	27,0	0,6	34,1
Annen attføring (rehabilitering)	Antall	3 038	1 577	13	6	2	1 440
	Prosent	100,0	51,9	0,4	0,2	0,1	47,4
Tidsbegrensa uførestønad	Antall	315	135	-	-	1	179
	Prosent	100,0	42,9	-	-	0,3	56,8
Varig uførestønad ³	Antall	96 341	18 627	50	159	62	77 443
	Prosent	100,0	19,3	0,1	0,2	0,1	80,4
Etterlattepensjon	Antall	7 141	3 933	60	3	1	3 144
	Prosent	100,0	55,1	0,8	0,0	0,0	44,0
AFP	Antall	47 613	11 919	-	7	56	35 631
	Prosent	100,0	25,0	-	0,0	0,1	74,8
Kontantstøtte	Antall	:	:	:	:	:	:
	Prosent	:	:	:	:	:	:
Enslig forsørgerstønad	Antall	:	:	:	:	:	:
	Prosent	:	:	:	:	:	:
Sosialhjelp	Antall	795	66	77	6	2	644
	Prosent	100,0	8,3	9,7	0,8	0,3	81,0

¹ Her inngår ordinære tiltak (ikke nedsatt arbeidsevne), individstønad, dagpenger og introduksjonsstønad.

² Her inngår også introduksjonsstønad og individstønad. 3) Her inngår også foreløpig uførestønad.

³ Her inngår også foreløpig uførestønad.

Tabellregister

1.	Antall ytelser og aktiviteter (15-74 år), etter alder. 2009.....	12
2.	Ytelser og aktiviteter (15-74 år), etter alder, 2009. Prosent.....	12
3.	Antall som var registrert som sysselsatt og mottakere av varig uførestønning med 100 prosent uføregrad i 2008, antall og andel med samme status i 2009. 15-66 år....	15
4.	Antall som hadde AFP og var sysselsatt i 2008, antall og andel som hadde samme status i 2009. 62-66 år.....	16
5.	Antall ytelser og antall personer som mottar en ytelse (15-66 år). 2009	17
6.	Personer (15-66 år) som mottok sykepenger i 2009, status på arbeidsmarkedet i 2009 og 2010	19
7.	Personer (15-66 år) på velferdsordninger, etter om de er sysselsatt, registrert helt arbeidsledige, andre arbeidssøkere, under utdanning eller ingen av delene. 2009.....	20
8.	Sysselsatte (15-66 år) på velferdsordninger etter avtalt arbeidstid. 2009.....	22
9.	Personer (15-66 år) på utvalgte velferdsordninger (i prioritert rekkefølge) som verken er sysselsatt, arbeidssøker eller under utdanning ifølge SFP, etter status i AKU og ønske om/forsøk på å få arbeid (AKU). Prosent. 4. kvartal 2009	25
A.	Personer (15-29 år) på velferdsordninger, etter om de er sysselsatt, arbeidssøkende, under utdanning eller ingen av delene. 2009	27
B.	Personer (30-39 år) på velferdsordninger, etter om de er sysselsatt, arbeidssøkende, under utdanning eller ingen av delene. 2009	28
C.	Personer (40-49 år) på velferdsordninger, etter om de er sysselsatt, arbeidssøkende, under utdanning eller ingen av delene. 2009	29
D.	Personer (50-61 år) på velferdsordninger, etter om de er sysselsatt, arbeidssøkende, under utdanning eller ingen av delene. 2009	30
E.	Personer (62-66 år) på velferdsordninger, etter om de er sysselsatt, arbeidssøkende, under utdanning eller ingen av delene. 2009	31

B Returadresse:
Statistisk sentralbyrå
NO-2225 Kongsvinger

Statistisk sentralbyrå

40/2012

Personer på velferdsytelser og utenfor arbeidslivet

Avsender:
Statistisk sentralbyrå

Postadresse:
Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo

Besøksadresse:
Kongens gate 6, Oslo
Oterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no
Internett: www.ssb.no
Telefon: 62 88 50 00

ISBN 978-82-537-8551-6 (trykt)
ISBN 978-82-537-8552-3 (elektronisk)
ISSN 0806-2056

Pris kr 155,00 inkl. mva

ISBN 978-82-537-8551-6

9 788253 785516

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway

Design: Siri Boquist